

True crime top 10 Aller Tijden

Slechts anderhalf jaar geleden besloot ik mij voor Nieuwe Revu volledig toe te leggen op de misdaad. Ik was aangenomen als onderzoeksjournalist, maar kreeg al snel in de gaten (en legde mij daarbij neer) dat met name op dit terrein behoefte aan spitwerk bestond. Het vertrek van Harry Lensink (naar Vrij Nederland) had nu eenmaal een leemte op de burelen achtergelaten.

Afgezien van De Deventer Moordzaak had ik over (georganiseerde) misdaad weinig geschreven in de jaren dat ik bijvoorbeeld bij HP/De Tijd werkte. Wel had ik onderzoek gedaan naar de moorden op Pim Fortuyn en Theo van Gogh, maar dat is toch andere koek.

Om de zaken niet half aan te pakken, heb ik in die anderhalf jaar tijd een groot aantal true crime-boeken gelezen. Minimaal vijfenveertig. Ik moet zeggen dat het niveau mij zeer is meegevallen. Het genre neemt de laatste jaren alleen maar in belang toe. Het lezen van misdaadliteratuur was niet alleen aangenaam tijdverdrijf, maar ook noodzakelijk, want het zal de buitenstaander verbazen hoe vaak (oude) namen uit de penoze weer in allerlei (nieuwe) dwarsverbanden opduiken. Of anders hun kinderen wel! Het vak misdaadjournalist kun je eigenlijk niet zonder enige historische kennis beoefenen.

Aangezien de blaadjes van de bomen zijn gevallen, we weer een jaartje ouder zijn geworden, het misdaadjaar 2007 bijna is afgesloten en het de tijd is van lijstjes, zal ik de komende dagen Stans True Crime Top 10 der Lage Landen aan u presenteren. Daarbij heb ik twee criteria gehanteerd: leesbaarheid en relevantie. Zo viel bijvoorbeeld *Extreem vluchtgevaarlijk* van Johan van den Dongen af (over de gevaarlijke Ierse meesterontsnapper Brendan Quinn). Heel leesbaar, maar minder belangrijk. *De Endstra-tapes* (Bart Middelburg/Paul Vugts) viel om precies de omgekeerde reden buiten de boot: zeer relevant, maar nauwelijks een (lees)boek te noemen.

Alleen Nederlandstalige werken dongen mee naar deze prestigieuze (ahem) titel. Eveneens buiten medededinging waren wetenschappelijk getinte boeken. Anders had ik zeker wel *Dubieuze zaken* van de hooggeleerde heren Crombag, Wagenaar en Van Koppen aan de lijst toegevoegd. Hetzelfde geldt voor boeken die weliswaar een misdadig kantje hebben, maar toch niet binnen het genre vallen, zoals het magistrale *De broncode* van Eric Smit.

Om de spanning nog wat op te voeren. Net niet in de Top 10 kwamen *Bom in de Laurierstraat* (H.J. Korterink), *Deals met justitie* en *De criminele carrière van Mink K.* (beide Marian Husken), *De jacht op Desi Bouterse* (John van den Heuvel), *De man die onzichtbaar wilde blijven – de jacht op meesterwitwasser Robert Jan Doorn* (Arnoud Groot/Jan Libbenga) en *Uit de dossiers van commissaris Toorenaar* (Peter R. de Vries). We moeten hier volstaan met eervolle vermeldingen.

Op plaats 10 is geëindigd: *Drugsbaron in spijkerbroek*. Auteur: Steve Brown (m.m.v. Peter Stuivenberg). Uitgeverij: Elmar.

Af en toe gaat het stoere jongensproza wat irriteren, maar niet eerder werd de rafelrand van de georganiseerde misdaad door een insider zo treffend en bij tijd en wijle humoristisch beschreven. Van zijn jeugd in de Amsterdamse Pijp, via de Happy Family tot aan de (gelukke) moordaanslag op Tony Hijzelendoorn en de (mislukte) aanslag op Steve Browns eigen leven. Wat men noemt: *hard boiled*.

Op plaats 9 is geëindigd: *Onder dwang*. Auteurs: Humphrey Ludwig & Rick Blom. Uitgeverij: L.J. Veen.

Journalist Rick Blom en de jarenlang terbeschikkinggestelde Humphrey Ludwig (pseudoniem) schetsen een uniek, onthutsend en indringend beeld van de dagelijkse praktijk in een TBS-kliniek. In het boek passeert ook medegegedetineerde Ferdi E., de moordenaar van Gerrit Jan Heijn, de revu – vermoedelijk de enige gevangene die ooit bewust aanstuurde op TBS. Maar het zijn vooral de therapeuten en hun onverteerbare jargon die onder uit de zak krijgen. Mooiste woord: Bewegings Agogisch Werk. Dat betekent sport. Conclusie: als je al niet gek was, word je het wel in een TBS-inrichting!

Op plaats 8 is geëindigd: *De jacht op de erven Bruinsma*. Auteur: Bas van Hout. Uitgeverij: PS Amsterdam.

Ongetwijfeld het meest omstreden boek uit deze top 10. Bas van Hout, toch altijd al omgeven door intriges, gaat op jacht naar de IRT-miljoenen en concludeert dat de Delta-top een fictie van justitie was. Volgens zijn tegenstanders (Bart Middelburg) een poging Etienne Urka uit de wind te houden. Hoe dit ook zij, het boek is vlot geschreven en blijft uniek doordat een aantal kopstukken uit de onderwereld aan het woord komt. In het proces tegen Mink Kok bovendien actueel gebleken vanwege het relaas van ‘waarheidsvinder’ Fred Teeven. Over deze intrigerende episode in de vaderlandse misdaadgeschiedenis lijkt – de vele boeken ten spijt - nog steeds het laatste woord niet geschreven.

Op plaats 7 is geëindigd: *De Godmother*. Auteur: Bart Middelburg. Uitgeverij: Contact.

Bart Middelburg, godfather van het true crime-genre, schetst de criminele loopbaan van Thea Moear, medeoprichter van de Bruinsma-groep. Dat gebeurt voornamelijk via vraaggesprekken met de godmother *herself* die wil benadrukken dat de drugshandel toch vooral een puur zakelijke aangelegenheid is. En passant biecht Moear wel een aantal moorden op dat door de groep is gepleegd. Binnenkort verschijnt een nieuw boek over (of moet je zeggen: door) Moear waardoor je je onderhand afvraagt wat haar beweegredenen zijn zo de publiciteit te zoeken. Met name vanwege zijn gedetailleerdheid is *De Godmother* voortreffelijke true crime.

Op plaats 6 is geëindigd: *Advocaten*. Auteur: Marian Husken. Uitgeverij: M.

Misschien geldt voor Marian Husken wel een beetje wat voor vele kunstenaars geldt: zij hebben maar één echt thema. Of het nu gaat om Mink Kok of Charles Zwolsman, bij Husken draait het altijd weer om bijzondere (dubieuze) opsporingsmethoden, om informanten en infiltranten, om doorleveringstrajecten. Dit vind ik – wellicht verrassend voor sommigen – haar beste werk. Niet alleen biedt het een fraaie kijk achter de schermen van zo’n beetje alle advocatenkantoren die er ook heden ten dage nog toe doen in het strafrecht, tevens komt een groot aantal affaires aan bod. Geen boek (431 pagina’s) dat je in een avond van cover tot cover leest. Eerder een standaardwerk dat ik zelf in elk geval geregeld raadpleeg. Deze mooie zesde plek is tevens een blijk van waardering voor haar hele indrukwekkende oeuvre.

Op plaats 5 is geëindigd: *Onderwereld-p.r.* Auteur: Bart Middelburg. Uitgeverij: L.J. Veen.

Nee, met zo’n boek maak je je niet populair bij je collega-misdaadverslaggevers. Alleen al het vermelden van deze titel in de top 10 is ronduit riskant voor de loopbaan, lieve lezertjes. Maar toch, maar toch... *Hoe de misdaad de media manipuleert* – zoals de ondertitel luidt – is belangwekkende kost. Bekende journalistieke namen die over de hekel worden gehaald: Bas van Hout (zie nr. 8: *De jacht op de erven Bruinsma*), Peter R. de Vries, Bert Voskuil. In zijn boeken onderscheidt Middelburg zich altijd weer in positieve zin door zijn analytische

vermogen en kennis van de (ook buitenlandse) misdaadgeschiedenis. Zo ook in dit geval. Rooie oortjes.

Op plek 4 is geëindigd: *Anatomie van een seriemoordenaar*. Auteur: Sytze van der Zee. Uitgeverij: De Bezige Bij.

Als slechts relevantie het criterium was geweest, zou deze titel misschien niet zo hoog zijn geëindigd. Nu ja.. wat heet niet relevant... We hebben het hier wel over het Beest van Harkstede die minstens vijf slachtoffers op zijn geweten heeft. En wat is dit boek goed geschreven! Dit is geen lectuur, dit is literatuur. Met een grote L. Aan de hand van talloze gevangenisbezoeken (en onderzoek op de PD's) probeert de oud-hoofdredacteur van Het Parool door te dringen tot de kern, tot de ziel van de beruchte seriemoordenaar Willem van Eijk. Tevergeefs. Misschien was er dus geen kern, geen ziel. Meesterwerk.

Op plek 3 is geëindigd: *Stille Willem*. Auteur: Harry Lensink. Uitgeverij: Balans.

Op beide criteria (leesbaarheid en relevantie) scoort dit boek zeer hoog. Als sinds zijn Quote-tijd jaagt Lensink op Willem Endstra en die jarenlange research (daarna voor Revu en Vrij Nederland) heeft vruchten afgeworpen. Verplichte kost voor iedereen die wil weten hoe onder- en bovenwereld in één persoon perfect samenvielen. Stijlvol geschreven. In casa De Jong kijken we dan ook uit naar het volgende boek van de VN-misdaadverslaggever.

Op plaats 2 is geëindigd: *De ontvoering van Alfred Heineken*. Auteur: Peter R. de Vries. Uitgeverij: Fontein.

U ziet: persoonlijke sympathieën of antipathieën spelen bij uw recensent geen enkele rol! Door de ogen van Cor van Hout reconstrueert De Vries *en detail* en met verve één van de nog altijd meest aansprekende misdrijven uit de vaderlandse geschiedenis. Critici mogen stellen dat De Vries met dit boek de criminaliteit (en de criminelen) heeft geromantiseerd, maar je moet wel een enorme kniesoor zijn om daarover te vallen. Ja, dit is inderdaad een Spannend Jongensboek. Terechte bestseller.

Tatatataaa! Op nr. 1 in Stans True Crime top 10 Aller Tijden is geëindigd: *De Dominee*. Auteur: Bart Middelburg. Uitgeverij: L.J. Veen.

Hoe kon het ook anders, dit relaas over de opkomst en ondergang van 's lands grootste crimineel. Niet eens het best geschreven boek van Middelburg, maar vanwege het 'algemeen maatschappelijk belang' toch de onverbiddelijke numero uno. Bij herlezing blijkt weer hoe slap de verfilming was. Nu het true crime-genre in Nederland volwassen is geworden (en soms tot grote hoogten rijkt) wordt het tijd dat onze cineasten ook eens wat beter hun best gaan doen. Enfin, Bart Middelburg mag de Vergulde Glock bij mij komen ophalen.

Nog een keer ter volledigheid de True Crime top 10 Aller Tijden:

1. *De Dominee*. Auteur: Bart Middelburg.
2. *De ontvoering van Alfred Heineken*. Auteur: Peter R. de Vries.
3. *Stille Willem*. Auteur: Harry Lensink
4. *Anatomie van een seriemoordenaar*. Auteur: Sytze van der Zee.
5. *Onderwereld-p.r.* Auteur: Bart Middelburg.
6. *Advocaten*. Auteur: Marian Husken.
7. *De Godmother*. Auteur: Bart Middelburg.

8. *De jacht op de erven Bruinsma*. Auteur: Bas van Hout

9. *Onder dwang*. Auteurs: Humphrey Ludwig & Rick Blom.

10. *Drugsbaron in spijkerbroek*. Auteur: Steve Brown (m.m.v. Peter Stuivenberg)

Over de uitslag mag gecorrespondeerd worden. Als u vindt dat een boek absoluut niet had mogen ontbreken of een ander zwaar is overschat, of als u gewoon wat wilt schelden, dan kunt u mij mailen: standejong2000@yahoo.com.